

**OSMANLI'DA "ASIL KAN" ARISTOKRASININ XIX. YÜZYILDAKI
YANSIMALARINA DAİR BİRKAÇ ÖRNEK: CENGİZ HAN VE
RAMAZANOĞLU SOYU**

**"A FEW EXAMPLES FOR THE REFLECTION OF OTTOMAN
ARISTOCRACY BASED UP ON THE NOBLE BLOOD, WITHIN THE
XIX TH. CENTURY: THE ROOTH OF THE CHENGGIS KHAN AND
THE ANATOLIAN PRINCIPALITIES OF THE RAMADZANOGLU"**

Doç. Dr. Mehmet Yavuz ERLER*

Özet

Osmanlı İmparatorluğunu yöneten hanedanın hakimiyeti altına aldığı diğer hanedanlarla ilişkisi değerlendirilmiştir. XIX ve XX yy başlarına ait iki belge de Osmanlı hanedanı dışında Sultan unvanını kullanan asil hanedan soyuna ait veriler tespit edilmiştir. Çalışmamızdaki amaç Osmanlı soyuna ilişkin verilerin tarihi süreç içinde herhangi bir devirde tespit edilebileceği gerçeğini vurgulamaktır. Ayrıca Osmanlı hanedanı dışında Osmanlı sınırlarında varlığını sürdüren başka hanedanların bulunduğu ve Osmanlı hanedanı tarafından korunması ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Hanedanı, Cengiz Han, Kırım Tatarları, Ramazanoğlu, asil kan

Abstract

In this study the cooperation between the Ottoman dynasties, ruled the Ottoman Empire and those dynasties, bowed down to the Ottoman sovereignty are dealt with. Some clues are found out that two documents, at the beginning of the XIX th and XX th century the root of noble dynasties, apart from the Ottoman dynasty had used the title of Sultan within the Ottoman Empire. The purpose of our study is to express the truth that the clues, belong to the Ottoman dynasty can be detected in any time duration within the historical context. Above all, it is also dealt with that some dynasties, privileged by the protection of the Porte survived within the Ottoman border along with the Ottoman dynasty.

Key Words: Ottoman Dynasty, Chinggis Khan, Crimean Tartars, Ramadanoglu, Anatolian Principalities, Noble Blood.

---

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Samsun.

Osmanlı Sultanlığı, soy ağacını Ertuğrul Gazi ile temellendirmiştir. Ahi Beyliği'nden Osman Gazi için gelin alınan Mal Hatun oluşturulacak olan asil soyun yeşereceği önemli bir mitolojik unsur olarak kabul görmüştür¹. Asalet sevdası, Osmanlı Sultanları ve şehzadeleri için gelin adaylarının belirlenmesinde önemli rol oynamıştır. Orhan Gazi'nin zevcesi Yarhisar Derebeyinin kızı Nilüfer Hatun'da bir anlamda Avrupa'nın "Mavi Kanını" taşımaktadır². Ancak bu geleneğin Kanuni örneğinde olduğu gibi asaletten güzelliğe ve gönül hoşluğuna kaydığı durumlarda vakidir. Gönül ilişkilerine dayalı asil soy dışından evlilikler, aristokrasi tarafından hoş karşılanmasa da sulbün erkekten geldiği yönündeki gelenek Osmanlı Sultanlarının evliliklerindeki kişisel tercihlerinin mazur görülmesi sürecini de beraberinde getirmiştir. Ancak yine de Avrupa'da var olan gelen "Mavi Kan" geleneğinin Osmanlı Aristokrasisinde de "Kırmızı Kan" şeklinde yürütüldüğünü belirtmekte yarar vardır³. Özellikle kardeşkanı dökmenin "devletin bekası" gibi tamamen dünyevi bir ihtirasla uygun bulunduğu II. Mehmet dönemi uygulamaları, asil kanın dokunulmazlığının aykırı bir ifadesi olarak ele alınabilir. II. Mehmet'in asil kanın üstünlüğünü sınırlama yönünde bulduğu formüle rağmen bu kanın, dökülmesi uğursuzluğa delalet olarak kabul görmeye devam etmiştir. Genç Osman'ın kanı dökülmesin diye Yedi Kule zindanlarındaki kementle boğdurulması örneğinden de anlaşılacağı üzere kanın kutsiyeti siyasi gerekçelere rağmen ayaklar altına alınmamıştır⁴. Konu ile ilgili olarak ele alınabilecek bir diğer misal de Mengli Giray'ın bir kızı ile evlenen Selim Han ve onun asil kan üzerinde saltanat için gerçekleştirdiği uygulamalardır⁵. Yavuz Selim Sultanın kardeşlerini boğdurtması fakat yeğenlerinin kanını yere dökenleri katletmesi de bu kutsi kabul edilen kanın dokunulmazlığının bir emaresidir. Özellikle kardeşi Korkud'u ihbar ederek boynunu kemende teslim eden on beş çoban Yavuz Selim'den ödülleri almaya Bursa'ya gittiklerinde asil kan mensubu birine yapılan ihanetin bedelinin oldukça ağır olduğu gerçeğini anlamakta geç kalmışlardı. Yavuz Selim Teke'li Türkmen çobanların on beşini de Bursa-Teke yolu üzerine gelen geçene ibret olsun diye astırdı⁶. Kısacası asil soydan gelenlere yönelik bu uygulama "bak ama görme, öldür ama kanını yere dökme" anlayışının bir Osmanlı modeli olarak kabul edilebilir. Belki de konunun

¹ Lamartine, Mal Hatun'u Suriye'den Ankara-Eskişehir bölgesine gelen bir Arap şeyhin kızı olarak nitelendirir. A. De Lamartine, **Aşiretten Devlete (Türkiye Tarihi)**, (haz.. Mehmet Uzmen), 1. Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, s. 44-47.; Şeyh Edebalı'nın kızıyla evlenmesi. Halil İnalçık, **The Otoman Empire The Classical Age (1300-1600)**, Weidenfeld and Nicolson Limited, London 1973, s. 55.

² A. De Lamartine, **Aşiretten Devlete (Türkiye Tarihi)**, haz.. Mehmet Uzmen, 1. Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, s. 61-62.

³ Elbette ki Osmanlı literatüründe asil kanın rengi konusunda her hangi bir betimlemeye tesadüf etmek güçtür. Ancak Avrupa'nın kraliyet kanını taşıyan bireylerini genel anlamda sembolize etmek için kullandığı "blue blood" olağan değerlendirmesine bir karşılık olması açısından bu nitelendirmeye gidilmiştir. Ne de olsa kanımız kırmızı, hilal ve yıldızımız beyazdır!

⁴ A. De Lamartine, **Sonun Başlangıcı (Türkiye Tarihi)**, (haz.. Mehmet Uzmen), 5. Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, s.1123-1124.

⁵ A. De Lamartine, **Cihan Hakimiyeti (Türkiye Tarihi)**, (haz. Mehmet Uzmen), 3.Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, 665.

⁶ A. De Lamartine, **Cihan Hakimiyeti (Türkiye Tarihi)**, (haz. Mehmet Uzmen), 3.Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, s.660-661, 663.

uzmanları bu uygulamayı Cengiz Yasasına kadar da dayandırabilirler. Ya da Âdem ile Havanın dünyevi zevkinin dünyada yarattığı Habil ve Kabil "günahı" olarak ta hadise irdelenebilir. Hatta yayın kirişi ile boğulan asil kan mensuplarından örnekler vermek de mümkündür. Yine de sonuç itibariyle belirtilecek olan gerçek, efsanevi asil soyun mensubu olanların kanının yerde kalmayacağı yönündeki geleneksel yaklaşımların Türk tarihindeki derin izleridir. Bu noktada, Doğu geleneğindeki asil kanın kendi içindeki mücadelesi Avrupa'da hüküm süren asil soy mensuplarına uygulanan vahşi infazlardan, ayrılmaktadır⁷.

1789 Fransız İhtilali ile birlikte yeryüzünde tahtı sarsılan Oligarşi ve Monarşilerin, Meşrutiyet adı altında ki siyasal yeniden yapılanışlarına tanık olmak mümkündür. Halka daha fazla söz hakkı verme anlamındaki bu yeniden yapılanışta monarşiyi oluşturan aristokrasi de ihmal edilmemiştir. XIX. yy da asalet miti ile oluşturulan yönetimlerde aristokrasiyi koruma adına asalete ve asil kanın muhafazasına daha fazla önem vermeye başlanıldığı iddia edilebilir. Kraliyetler arasındaki evlilikler daha Fransız ihtilalinin külleri havaya savrulmadan Bonapart İmparatorluğunda uygulama sahası bulabilmiştir⁸.

Elbette ki sarayın gelenekleri Osmanlı Beyliğinin sınırlarına paralel olarak gelişmiş ve zamanla Topkapı adı verilen inci kabuğu içine hapsolmuştur. Sultan ve şehzadelerin evlilikleri de aynı gelişime paralel olarak bazen validelerin bazen de efsanevi asil kanı taşıyan "haşmetlü" nün gönül işleri ile şekillenmiştir. Harem ise oluşturduğu üst düzey eğitim imkânları ile Kösem Sultan gibi sıradan bir köleyi bile aristokrasinin ayarına uydurmayı becermiştir⁹. Ancak sınırları genişleyen Osmanlı ortadan kaldırdığı kralları ya da sultanları toprakları içinde vatansız bırakmakla birlikte sahipsiz bırakmamıştır. Gerek Balkanlarda gerekse Orta Doğu da Osmanlıdan önce mevcut olan aristokrasi Osmanlıyla birlikte var olmaya devam etmiştir. Bazı durumlarda asil kan mensuplarının çocukları ya da zürriyetleri Osmanlı sarayına misafir edilmişlerdir¹⁰. Sarayda rakip hanedanlardan karşılıklı saldırmazlık anlaşmasının bir güvencesi olarak alıkonulan bu gençlere, anlaşmanın ihlali noktasında ve sonrasında, ne olduğu konusunda ciddi araştırmaların yapılması gerekir. Balkanlarda yutulan Bizans, Arnavutluk, Sırbistan, Bulgaristan, Eflak ve Buğdan'ın Osmanlı öncesindeki hâkim zümresi yeni yapıya adapte olmada bir dizi "pişkeş" uygulaması sayesinde zorlanmamışlardır¹¹. Karesi, Germiyan, Candar oğulları, Karaman, Rama-

⁷ A. De Lamartine, *Sonun Başlangıcı (Türkiye Tarihi)*, (haz.. Mehmet Uzmen), 5. Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık, s.1124-1126.

⁸ "So strong were the traditions of dynastic monarchy that even Napoleon, feeling himself a usurper, took care to marry into the greatest of the old dynastic families, the Habsburgs." David Thomson, *Europe Since Napoleon*, Pelican Boks, Cambridge 1965, s. 101.

⁹ Halil İncalcık, *The Otoman Empire The Classical Age (1300-1600)*, Weidenfeld and Nicolson Limited, London 1973, s. 86.

¹⁰ Halil İncalcık, *The Otoman Empire The Classical Age (1300-1600)*, Weidenfeld and Nicolson Limited, London 1973, 78.

¹¹ Osmanlı Hanedanının son bulması halinde Osmanlı tahtına Mekke Şerifi, Tatar Hanı vb. asil soy mensuplarının geçeceği vurgulanmaktadır. Bakınız: Prof. Dr. Maria Pia Pedani, "SULTANS AND VOIVODAS IN THE 16TH

zanoğulları ve hatta Memluk Sultanlığı'nda ki aristokrasinin benzer şekilde bir süreçte varlıklarını devam ettirdikleri iddia edilebilir. Çalışmamızda XIX yy Osmanlı sarayının asil soydan gelen ailelere yönelik himaye politikası elde edilebilen verilerin ışığında değerlendirilmeye çalışılacaktır.

1825 Yeniçeri Ocağının ortadan kaldırılışı Osmanlı Sarayını temsil edecek olan idareci zümrenin de kaynaklarını yıpratmada ciddi bir zafiyeti beraberinde getirmiştir. Bu durumda saraya bağlılığı konusunda dikkate alınan saltanatın ikincil akrabaları (hala, teyze ya da amca veya dayıoğulları ya da kızları) ve asil kan mensupları bu boşluğu doldurmada değerlendirilmiş olmalıdır. Payitahtın ikincil akrabalarının aristokrat yapı içindeki yerlerinin ortaya çıkarılması makalemizin boyutlarını aşacağından, tarihçinin mutfağında henüz tüm yönleriyle değerlendirilemeyen kıymetli bir emtia olarak varlığını sürdürdüğünü belirtmekte yarar vardır.

Asil soydan gelenlerle ilgili olarak elde ettiğimiz bazı sınırlı arşiv verileri tarihin XIX. Yy Osmanlı aristokrat tablosunu tamamen ortaya çıkarmasa da bir bütünün kesitleri hakkında ipuçları sunmaktadır. Öncelikli olarak Osmanlının Cengiz Han soyundan geldiğini tasvip ettiği Kırım Hanlık sülalesi ile ilgili olarak düzenlenen maaş defterini irdelemekte yarar vardır. Bu defter de yer alan “*Selatin-i Cengiziyeden zıkr-i ati kesanın hangileri hayattadır ve hangileri vefat etmişlerdir. Sülale-i mumaiylehimin esamileri balalarına keyfiyetleri sıhhati veya işaret olunmak ve sahib-i arzları bulunan Çirmen Sancağında kain Fındıklı (Kundaklı) kazasında sakin Atufetlü Devlet Giray Sultan hazretlerinden istilam buyurulmak babında suret-i defterdir.*”¹² şeklindeki kayıt soyu soppu Cengiz Hana dayandırılan Kırım Hanlarından Devlet Giray Sultanın kanını taşıyanların Osmanlı sarayı tarafından sırf asil kana mensup olmalarından dolayı maaşa bağlandıklarının bir kanıtı olarak değerlendirilmelidir. Yine aynı defterde yer alan bir diğer satırda : “*Selatin-i Cingiz kullarından bulunan zevata taraf-ı devlet-i aliyeden mah be mah ihsan-ı maaş ita buyurulmakta ise de bunlardan vefat edenler Dersaadet te malum olamadığından...*”¹³ ifadesi bu iddiamızı kuvvetlendirmektedir. Ayrıca 1837 yılında düzenlenen bu belgeden Kırım Hanının akrabalarına yapılan maaş ödemelerine bir hayli önceki bir tarihte başlandığı belirtilebilir. Çünkü defterin düzenleniş sebebi olarak belirtilen; bu asil soyun mensuplarına yapılan ödemenin devam ettirildiği ancak ödemenin yapıldığı şahısların hayatta olup olmadıklarının bilinemediği gerekçesinin de “*...bunlardan vefat edenler Dersaadet te malum olamadığından ...*” dizeleriyle belirtilmiş olması, dikkat çeker. Gerçekten de maaş defterinde yer alan isimlerin bazıları karşısına hayatta ya da vefat şerhleri düşülmüş bazılarının ise bulunmadığı “zaid” kelimesi ile vurgulanmıştır¹⁴. Tahminimizce Kırım Hanlığının Rus Çarlığı

C.GIFTS AND INSIGNIA”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research www.sosyalarastirmalar.com , Cilt.1/Sayı.1, s. 194.

¹² BOA., ML. MSF. Defter Nr. 1344, 1256 H.

¹³ BOA., ML. MSF. Defter Nr. 1344, 1256 H.

¹⁴ BOA., ML. MSF. Defter Nr. 1344, 1256 H.

tarafından işgali sonrasında Osmanlı Devletine sığınan Kırım Hanı ve akrabaları Osmanlı tarafından kabul görmüş ve asaletlerine yaraşır bir şekilde himaye edilerek dünyalıkları Saray tarafından karşılanmıştır. Gerçekte Osmanlı asil kan taşıyan aristokrasie sırf bu amaçla mı sahip çıkmıştır. Yoksa bu kanı kendi kanının bir güvencesi olarak mı himaye etmiştir? sorusunun iyi irdelenmesi gerekir. Özellikle "Sülale-i Cengiziye" mensuplarının kız çocukları, oğulları, zevceleri, valideleri ve hatta kaynanalarının kaydedildiği ve maaşa bağlanıldığını belirten bu defter Sarayın tasvip ettiği gelin ya da damat adaylarının belirlenmesinde de kullanılmış mıdır? Sultanın akrabaları izdivaçlarında asil kabul edilen Cengiz soyu ile bir irtibat tesis etmişler midir? Henüz bu sorunun cevabını verecek verilere ulaşmak mümkün olmamakla birlikte ihtimalleri zorlamada bir beis olmayacaktır. Sonuçta Osmanlı aristokrasi ve asil soyuna denk bir soy olarak Kırım Hanlık sülalesi mensupları kabul ve himayeye mazhar olmuşlardır.

Defterde yer alan isimler bu soyun kendi kültürel isim geleneğini de yansıtmaktadır. Listedeki isimlerin bazıları İslami gelenekle konulan adlara birer örnek teşkil etse de pek çoğu özgün Kırım Tatarlığının geleneksel isimlerini içerir. Örneğin isimlerin pek çoğunda "Giray" lafzı açık bir şekilde tespit edilmektedir; Murat Giray, Kerim Giray, İsmet Giray gibi. Ancak isim listesinde dikkat çeken en önemli husus Osmanlı hanedanındaki mevcut Sultanların alışlageldik isim yapısından farklı olarak Arslan Giray, Kaplan Giray ya da bayanlarda Penbe Hanım, Zümrüt Hatun gibi isimlerin varlığıdır. "Sülale-i Cengiziye" de ortaya çıkan bu yapının Osmanlı İslam geleneğinden farklı bir coğrafya ve tarihi süreçte İslamiyet'e geçildiği ve geleneksel isim listesinin muhafaza edildiği şeklinde değerlendirilebilir. Özellikle Ali Giray gibi isimlerin mevcudiyeti Kırım Hanlığında ki geleneksel yapının, Osmanlı hanedanının ad koyma ananelerinden belirgin bir şekilde ayrıldığını kanıtlar. Kırım Hanlarının Osmanlı evraklarına yansıyan isim listesinde yer alan bazı Sultanlar Cengiz Han soy ağacı ile kısmen benzerlik arz ederler. Özellikle Arslan Giray ve Ali Sultan adları Cengiz Han soy ağacında Tolay Han'ın torunları arasında Arslan Han ve Ali Han şeklinde anılmaktadır¹⁵. İsim listesinin daha iyi değerlendirilmesi amacıyla ekte Türkçe harflere çevrilmiş olarak ilgisinin bilgisine sunulmuştur.

Osmanlı sarayının asil soya mensup şahıslara her hangi bir resmi görev verip vermediği konusu ise ayrıca değerlendirilmesi gereken bir olgudur. Elde edilen arşiv belgelerinin ışığı altında "asil soy mensuplarının" resmi nitelikli bir takım görevler icra ettikleri belirlenmiştir. Örneğin 1840 tarihli bir belgede yer alan "Sülale-i Cengiziye'den Saadet Giray ve Mesud Giray ve Mehmed Giray Sultanların ba berat-ı şerif uhdelerinde bulunan mukataat ve... sair tımaratın..."¹⁶ ifadesi "asil soy" mensuplarının "berat-ı şerif" ile yani Saraydan onaylı olarak tımar ve mukataa sahibi olduklarını doğrular. O halde tımar ve mukataa

¹⁵ Tuncer Gülensoy, "Moğolların Gizli Tarihi, Altan Topçü, Defter-i Çingiz-Name Ve Anonim Şibani-Nameye Göre Cengiz Han'ın Soy Kütüğü", Türkoloji Araştırmaları, Cilt: 1, Sayı: 4, s.267.

¹⁶ BOA., İrade Dahiliye, Nr. 2112, H. 1256 (1840). "Sülale-i Cengiziyeden bazı Sultanlara her birine ayrı ayrı verilen 7.000 ila 7.500 kuruşluk mukataa ve tımarlarla ilgili..."

sahiplerinden bazılarının, “asil soy” ya da bizce “kırmızı kan” a mensubiyetleri devlet tarafından resmi yetki ve mali kaynaklara sahip olma imkânını yakalamada; uygulama alanı bulmuştur. Konu ile ilgisi olması nedeniyle elde edilen bir başka arşiv belgesi hakkında da bilgi vermekte yarar vardır. “Sülale-i Cengiziye’den Merhum İslam Giray Kalfazade bais-i arz-ı mahbudiyyet celadetlü Melik Mehmet Giray Sultan hazretleri” 1804 senesinde devletin görevini icra ederken kayınbiraderi ve yanındaki bir adam eşkıya güruhu tarafından öldürülmüştür¹⁷. O halde “asil soy” mensupları Saray tarafından kendilerine tevdi edilen görevleri yerine getirirken canları pahasına hizmet vermede tereddüt etmemektedirler. Bu durum taşrada Sarayı temsil edeceklerde aranan en önemli unsur yani “liyakatin” asil soyla da örtüşen bir husus olduğunu belirlemede yararlı olmuş olmalıdır.

Asil soydan gelen ve saraya liyakat ta kusuru olmayan bir başka hanedan mensubuna dair belge de Ramazanoğulları ile ilgili olmaktadır. Her ne kadar arzuhalı takdim eden 1919 tarihinde meramını terennüm etmiş olsa da ifadeleri oldukça eski bir geçmişi ortaya koymaktadır. Arzuhal sahibinin: “... ecdad-ı ahkaranemin Adana ve havalisinde teşkil eyledikleri Ramazanoğlu Devleti yüz doksan sene icra-yı hükümetten sonra ecdad-ı azam hilafetpenahiye arz-ı biat ve kıta-i mezkureyi liva-i nusret-i ihtiva-i Osmaniye ilhak ederek...”¹⁸ ifadeleri Ramazanoğulları Beyliğinin 190 yıllık varlığını, Osmanlıya ilhak ederek sonlandırdığını ortaya koymaktadır. O halde Ramazanoğulları Beyliğini yöneten hanedana ne olmuştur sorusu tarihinin mutfağında sorgulanmayı beklemektedir. Ancak arzuhal sahibinin: “... indeltarih Rusçuk Yaranı unvanıyla meşhur zevattan am-ı çakeranem Ramazanoğlu Tahsin Bey ve vüzeraya-yı saltanat-ı seniyyeden Meclis-i Vala reisi ve müşarüliyleh Tahsin Beyin biraderi Ramazanoğlu Arif Paşa kulları bilhassa Sultan Selim han-ı salis hazretleriyle ceddimced ve validemmicced hilafetpenahi efendilerimiz hazaratının uhde-i saltanatlarında hıdmet-i devletde...”¹⁹ ifadeleri bir diğer gerçeği ifşa etmektedir. Ramazanoğulları hanedanı Osmanlı’ya ilhak etmekle “asil kanını (kırmızı kan)” Osmanlı hanedanının himayesinde muhafaza etmeye devam etmiştir. Ramazanoğulları hanedanı asil soya mensubiyetin sunduğu bir imtiyazla Osmanlı Devlet yönetiminde üst düzey görevlerde de yer almayı başarmıştır. En azından arzuhal sahibinin beyanında yer alan Rusçuk Yaranı Ramazanoğlu Tahsin Bey asil soyun üst düzey görevlerde bulunduğu gerçeğini kanıtlar. Dikkat çeken bir diğer hususta hem vezir hem de Meclis-i Vala başkanı olan Tahsin Beyin kardeşi Ramazanoğlu Arif Paşa’nın da aynı asil soydan oluşu ve oldukça önemli mevkilerde görev icra ettiği olgusudur. O halde saray ya doğrudan Osmanlı hanedanı mensubu ya da dolaylı yoldan himayesi altına aldığı hanedan mensuplarından birisini Sarayı temsilen üst düzey görevlere getirmede tereddüt etmediği gibi bunu bir olağan devlet uygulaması olarak ta ele almış olmalıdır. Ramazanoğulları hanedan mensubu olan dilekçe sahibi Osmanlı Sarayının olağan asil soy mensuplarına

¹⁷ BOA., Cevdet Zaptiye, Nr. 2784, 15 Muharrem 219.

¹⁸ BOA., A.VRK., Dosya Nr. 840, Genel Nr. 18, 1335 R.

¹⁹ BOA., A.VRK., Dosya Nr. 840, Genel Nr. 18, 1335 R.

tanınan maaş uygulamasından dolayı hak talebinde bulunmaktadır. Elbette ki konu yeni bulgu ve teferruatlı araştırmalar neticesinde daha geniş boyutlarda ele alınmayı beklemektedir.

Sonuç itibarıyla Osmanlı Saltanatını oluşturan hanedanın sınırları içinde yer alan başka hanedan mensupları ile ilgilendikleri ve Sarayın bir parçası olarak algıladıkları iddia edilebilir. Harabeye dönen bir kale yıkıntısına baktığımızda gözümüzün algıladığı rasgele sağa sola dağılmış taşlar, yabancı otlar ve arada sırada surların arasından gökyüzüne doğru fıskıran ağaçlardan ibarettir. Hal bu ki zihnimiz bu hazin tabloyu oldukça farklı değerlendirir. İnsan zihni, bu harabe görüntünün arasında insanlar, atlar, evler ve dahi nice yaşanmış ve bitmiş mutluluk ve acı dolu anları algılama gayreti içerisinde. Tarihin içinde tarihi arayan zihnimiz Selçuklu dönemine ait bir kalede Osmanlı, Bizans ve hatta Hitit'in taşlarını keşfeder. Tarihinin mutfağında yer alan belgelerde böyledir. XIX. yy a ait bir belgede geçmişin izleri ve gelenekleri hiç ummadığımız bir anda tarih pencerimizde yeni ufukların açılmasına neden olabilir. Elde ettiğimiz belgeler her ne kadar XIX. yy ve hatta XX. yy başlarına tarihlendirilseler de içerikleri geçmişe yönelik izler taşımaktadır. Osmanlı'da ki saltanatın yalnız olmadığı sınırları içerisinde yer alan ve tarihe karışan diğer saltanat aileleri ile uyuşum içerisinde bulunduğu gerçeği tespit ettiğimiz belgelerin ışığı altında daha da belirginleşmektedir. Meşrutiyet idaresine rağmen Osmanlı Saltanatının mevcut yapı ve geleneklerini devam ettirmesi de dikkat çeken bir diğer husustur. Kısacası soy asaletine dayalı olarak oluşturulan siyasal yapının varlığı yadsınamaz bir gerçeklik olarak kabul edilebilir. Genetik bilimi mürekkep balığı gibi mavi, çekirge gibi yeşil bir sıvıyı damarlarında taşıyan suni bir tür ortaya çıkarmadığı sürece insanoğlu damarlarında kırmızı bir sıvı taşımaya devam edecektir. O halde asil soyun kanının rengini teba ve reaya karşı değiştiren süreç doğaya aykırı bir mitoloji ürünü olarak kabul edilmelidir. Cumhuriyet rejimi mitlerle değil insan doğasına uygun olanı şu sözlerle perçinlemektedir: "Muhtaç Olduğun Kudret Damarlarındaki Asil Kanda Mevcuttur". O halde asalet, yalnızca bir hanedan mensubuna değil damarlarındaki asil kanın farkında olan her âdemoğlu için doğal bir gerçekliktir.

9

سوطیه جنگیزه دن ترکیانی کسانل قتیلمی حیاته در وفاتی واقف انیشتور — حلاله سوی ارمک ا
 الا شاحت اولغوره و صابیر ضری بوطن جیره سخا غنه کانه قندی خصیسه نه ساکه تطرفانو دونکرای سلطان و فخریزن ا — منعم بودرغه با نیت
 قنوعه و فتره —

صیانه حالادرعلمه انله دوتکرای سلطان کمه مطغی کرای سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م
صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م
صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م
صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م	صیانه حالادرعلمه انله سوتیه کوهر سلطان کریمسی تایزه سلطان م

YASPAKANKLIK
OSMANLIK
ARŞINI

ML. MSF. Defter Nr. 1344, 1256 H., Belge IV/1-2

Selatin-i Cengiziyeden zikr-i ati keshanın hangileri hayattadır ve hangileri vefat etmişlerdir. Sülale-i mumaileyhimin esamileri balalarına keyfiyetleri sıhhati veya işaret olunmak ve sahib-i arzlari bulunan Çirimen Sancağında kain Fındıklı (Kundaklı) kazasında sakin atufetlü Devlet Giray sultan hazretlerinden istilam buyurulmak babında suret-i defterdir.

- 1.Saadetgiray Sultanzade Devletgiray Sultan (m)
- 2.Mütevafiyev Gevher Sultanın kerimesi Aişe Sultan (m)
- 3.Devletgiray Sultanzade Mustafa Giray Sultan (m) Hayatta hala Der Aliyede ikamet.

- 4.Yihit (?) Giray Sultanın kerimesi Afife Sultan (m) Hayatta hala Tekfurdağında ikamet.
- 5.Yihit Giray Sultanın Kerimesi Hadice Sultan (m) Mütevafiye
- 6.Nefise Hatunun biraderzadesi Mehmed Giray Sultan (m)
- 7.Sülale-i Cengiziyeden Mehmed Giray Sultan (m)
- 8.Yihit Giray Sultanın kerimesi Salih Sultan (m)
- 9.Devletgiray Hanzade Selametgiray Sultanın oğlu Mesud Giray Sultan (m) Hayatta Evranlı karyesinde ikamet
- 10.Selim Sultanın kerimesi Saliha Hanım (m)
- 11.Murad Giray Sultanın kerimesi Rafiye Sultan (m) Hala hayatta
- 12.Maksudgiray Sultanzade Murat Giray Sultan (m) zaide (?)
- 13.Murad Giray Sultanın biraderzadesi Sacit Giray Sultan (m)
- 14.Müteveffa Murad Giray Sultanın biraderzadesi Devlet Giray Sultan (m)
- 15.Maksud Giray Sultanzade Mehmed Giray Sultan (m) zaitde
- 16.Maksud Giray Sultanzade Selamet Giray Sultan (m) zaitde
- 17.Maksud Giray Sultanın kerimesi Mesud Giray Sultan (m)
- 18.Müteveffa İzzet Giray Sultanın kerimesi Saliha Sultan (m) Hayatta
- 19.İzzet Giray Sultanın kerimesi Aişe Sultan (m) Hayatta
- 20.Müteveffa İzzet Giray Sultanın zevcesi Nazife Sultan (m) Hayatta
21. Müteveffa Mehmed Sultanın kerimesi Penbe Hanım (m)
- 22.Hacı Giray Sultanzade Mehmed Devletgiray Sultan (m)
- 23.Saliha Giray Sultanın kerimesi Hasibe Hatun (m) Zaitde
- 24.Salih Giray Sultanın kerimesi Aişe Sultan (m) Zaitde
25. Arslan Giray Sultanın kerimesi Afife Sultan (m) Zaitde
- 26.Mehmed Giray Sultanın biraderzadesi Emine (Amina) Sultan (m)
- 27.Sacit Giray Sultanın zevcesi Nefise Sultan (m)
- 28.Mehmed Giray Sultanzade Murad Giray Sultanın validesi Hanım Sultan (m)
29. Aminullah Hafik oğlu Selametgiray Sultan (m)
30. Müteveffa Selimgiray ve Saadetgiray Sultanın hemşiresi Aişe Hanım (m)
31. Sacitgiray Sultanzade Sacitgiray Sultan (m) Zaitde

32. Mütevefa Sacitgiray Sultanın zevcesi Saliha Sakih (?Senih) (m) Zaitde
- 33.Sacitgiray Sultanzade Mehmed Giray Sultan (m)
- 34.Müteveffa Selimgiray Sultanın Validesi Zeyneb Senih (m)
- 35.Selimgiray Sultanın zevcesi Aişe Bekdade hanım (m) Hayatta
- 36.Müteveffa Selimgiray Sultanın kerimesi Fatma Sultan (m) Hayatta
- 37.Selimgiray Sultanın hemşiresi Mübarek Sultan (m)
38. Selimgiray Sultanın hemşiresi Hadice Sultan (m)
- 39.Selimgiray Sultanın zevcesi Nefise Hanım (m)
- 40.Mehmed Giray Sultanın validesi Hadice Sultan (m)
41. Mehmed Giray Sultanın zevcesi Hafize Sultan (m)
42. Mehmed Giray Sultanın hemşiresi Zeliha Sultan (m)
43. Bahadır Giray Sultanın kerimesi Fatma Hanım (m) Hayatta
44. Bahadır Giray Sultanın kerimesi Zeliha Sultan (m) Hayatta
- 45.Devlet Sultanın biraderzadesi Kaplan Giray Sultan (m)
46. Maksud Giray Sultanın oğlu Mehmed Giray Sultan (m)
47. Maksud Giray Sultanzade Selametgiray Sultan (m)
48. Maksud Giray Sultanzade Murad Giray Sultan (m)
49. Müteveffa Salih Giray Sultanzade Vacib Giray Sultan (m)
50. Mahmud Giray Sultanzade İslamgiray Sultan (m)
51. Halid Giray Sultanzade İslam Giray Sultan (m)
52. Mengenli Giray Sultanzade Murad Giray Sultan (m)

4
مجلس اعلیٰ عثمانی

معروضہ جاگیرینہ لرید۔
نزد معالیوند حضرت صدر الیکلیز معالوم وخواهد تاریخیم ایل منبت اولدیجی اوزج اجداد احقرانہ مک الہنہ
وهوالیندہ تشکیل الیکلری رمضان اولغی دولت یوز طقاسہ نہ اجرای حکومتہ صکرہ اجداد عظام خاندان
عصر بیعت و قطعہ مذکورہ بی لوی نصرت اصقوی عثمانیہ الخاصہ ایدریک جامعہ اسلامیہ و تالیف کتوبہ دولت
ناضیہ خدمت و احراز شرف تابعیت ایشہ اولقیریکی عندالتاریخ روحیہ یاران عیونیکہ مشورہ تواندہ
عم حکرانم رمضان اولغی تحمید بیک وزیر ای کلفت نیم رہ مجلس والایچی و قبالہ تحمید بیک برادری
عارف تر اولری باقی صلاحتیم خاندانک مہتمم لریک جمجمہ و والامحمد طوقولدی اقدلرہ حضرت عتک
عربک طوقولدی خدمت دولتیم تمایز و احراز ایشک مخصوص الیم و فی مقربہ جانپوران خدمت الیکلری صلاح حکم لریک
قویہ سہ نہ رہ بر مشرف اولدیغیم خدمت حکومت نیم کہ بی ماعنی کترانم مأموریت حکرانم اولادہ دیوانہ محاسبات
اعضالغدیکی وظیفہ محمد درویشی قلمس، اولدیغیدہ و عبوریت موروثیم آق قیاسی اولدیغی اولدیغی اولدیغی
سیاسی و مالی ایضای خدمات امل حکرانہ سندہ بولدیغیدہ و حال بولم دیوانہ محاسبات اعضالغہ خانواری ایضی
قدیمات الیم دیوانہ عالی مصلحت بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
التمہ سہ سنی املک الیم لریک بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
قدیمات الیم دیوانہ عالی مصلحت بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
عدولہ رفیہ مجبوراً تقاعدیم وقوع کرب دیوانہ کربک دھاماعد بوتقدہ کی امل خدمتک قوت اولدیغی کی عذر لریک
تاروما ایشد اولدیغی دیوانہ عالی مصلحت بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
موروث سہ سنی املک الیم لریک بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
اولی اوزج مجلس اعلیٰ عثمانیہ دیوانہ عالی مصلحت بقاعدہ رعوت الخیری حقیر کی مقررات اخیریہ توفیقاً و نفوس کلمہ سندہ کی
ماعن طلیہ نصرت صدر الیکلیز معالوم

۷۷
دیوانہ

A.VRK., Dosya Nr. 840, Genel Nr. 18, 1335 R.

Huzur-u Sami-i Cenab-ı Sedaretpenahiye

Maruz-u Çakerkemineleridir ki,

Nezd-i ma'liyufed hazret-i sedaretpenahilerine malum Ve şevahid-i tarihiye ile müsbet olduğu üzere eccad-ı ahkaranemin Adana ve havalisinde teşkil eyledikleri Ramazanoğlu Devleti yüz doksan sene icra-yı hükümetten sonra eccad-ı azam hilafetpenahiye arz-ı biat ve kıta-i mezkureyi liva-i nusret-i ihtiva-i Osmaniye ilhak ederek camia-i İslamiyeye ve teyid-i şukuh devlete naçizane hıdmet ve ihtar-ı şeref tabiyet eylemiş oldukları gibi indeltarih Rusçuk Yaranı ünvanıyla meşhur zevattan am-ı çakeranem Ramazanoğlu Tahsin Bey ve vüzera-yı saltanat-ı seniyyeden Meclis-i Vala reisi ve müşarüleyh Tahsin Beyin biraderi Ramazanoğlu Arif Paşa kulları bilhassa Sultan Selim han-ı salis hazretleriyle ceddimed ve validemmed hilafetpenahi efendilerimiz hazaratının uhde-i saltanatlarında hıdmet-i devletde temayüz ve ihraz-ı emniyet-i mahsusa ile velinimetimizin cansiperane hıdmet eyledikleri halde çaker keminelerinin kırk beş seneden beri müttehi olduğu hıdmet-i hükümet-i seniyyedeki mesa-i kemteranem memuriyet-i çakeranem olan divan-ı muhasebat azalığında vazife-i mahdudeye münhasır kalmış olduğundan Ve ubudiyet-i maruşem iktizasından olarak misal-i eccad-ı siyasi ve mali ifa-yı hıdmat emel-i çakeranesinde bulunduğundan Ve hal bu ki Divan-ı Muhasebat azalığına Kanun-ı Esasi hükmünce kayd-ı hayat ile ve ba ferman ali mensub isemde vükela ve ayandan maada memurinden kırk beş sene hıdmet edenlerden altmış beş yaşını ikmal eyleyenlerin tekaüde davet olunmaları hakkındaki mukarrerat-ı ahireye tevfikeyn ve nüfus tezkiresinde ki kayd-ı gayr-ı sahihin muteber ve tashihin gayr-ı muteber olmasından dolayı elli dokuz yaşında olduğum halde çar ve na çar altmış beş yaşında ad olunarak mücevveren tekaüdüm vukuunda gerek divanda gerek daha müsait mevkideki emel-i hıdmetin fevt olacağı gibi asırların tarumar etmiş olduğu servet-i aliyeden mahrumiyet hasebiyle ihtiyac ve sefalet dahi düşer olacağım bedihi bulunduğumdan ... an ceddin murus-u bezbere-i padişahi olan çakerkeminelerinin hem şedaide maruz kalmak hem de umur-u maliye müntesibinin idarını teksir-i faidesini cami-i olmak üzere Meclis-i Ayan azalığına tayin buyurulmaklığımın irade-i ... ifade-i hazret-i padişahiye şeref iktiran ettirilmesi hususunda müsaade-i celile-i hazret-i sedaretpenahilerinin şayan buyurulmasını istirham mücaseret kılmış olmakla ol babda ve her halde emr-ü ferman hazret-i veliülemrindir.

Divan

11 Eylül 1335

Muhasebat Azasından

Baci

KAYNAKÇA:

A. De Lamartine, **Aşiretten Devlete (Türkiye Tarihi)**, (haz.. Mehmet Uzmen), 1. Cilt., Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık.

BOA., İrade Dahiliye, Nr. 2112, H. 1256 (1840).

BOA., A.VRK., Dosya Nr. 840, Genel Nr. 18, 1335 R.

BOA., Cevdet Zaptiye, Nr. 2784, 15 Muharrem 219.

BOA., ML. MSF. Defter Nr. 1344, 1256 H.

David Thomson, **Europe Since Napoleon**, Pelican Boks, Cambridge 1965, s. 101.

Halil İnalçık, **The Otoman Empire The Classical Age (1300-1600)** , Weidenfeld and Nicolson Limited, London 1973.

Maria Pia Pedani, "SULTANS AND VOIVODAS IN THE 16TH C.GIFTS AND INSIGNIA", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research, www.sosyalarastirmalar.com , Cilt.1/Sayı.1, s.194.

Tuncer Gülensoy, "Moğolların Gizli Tarihi, Altan Topçi, Defter-i Çingiz-Name Ve Anonim Şibani-Nameye Göre Cengiz Han'ın Soy Kütüğü", Türkoloji Araştırmaları, Cilt: 1, Sayı: 4., s.267.